

32 TRACTATUS SECUNDUS.

futuras, videri in Verbo. Argumenta quæ contra hanc conclusionem fieri solent, commodius proponentur & solventur tractatu sequenti, quando agemus de scientia possibilium, quæ *simplicis intelligentie* appellatur.

15. Dico quartò, beatos clare & distinctè cognoscere mysteria nostra fidei, cœlum, elementa, ac præcipias partes hujus universi, & ea quæ ad proprium statum pertinent.

Probatur conclusio hoc discursu: Beatiudo perfecte satiare debet omnem appetitum iustum creaturæ rationalis: Beatus autem tripliciter potest considerari, primò ut est elevatus ad ordinem gratiæ, secundò ut est pars universi, tertio quatenus est talis persona particularis, & quatenus fuit in tali dignitate constitutus, puta Rex, Summus Pontifex, Patriarcha religionis, Paterfamilias &c. Et secundum hanc triplicem considerationem, diversa appetit cognoscere objecta. Primo enim modo petit cognoscere mysteria fidei, ut gratiam, lumen gloriae, suam prædestinationem, mysterium Incarnationis, Eucharistie &c. Secundo modo petit cognoscere species, & naturas, ac partes principales hujus universi, ut Angelos, cœlos, elementa &c. Tertio modo petit cognoscere ea quæ pertinent ad suum statum: v. g. D. Gregorius; quia fuit Summus Pontifex, appetit cognoscere ea quæ pertinent ad statum præsentem vel futurum Ecclesie, S. Dominicus ea quæ pertinent ad statum sui Ordinis, S. Ludovicus ea quæ pertinent ad statum regni Francie: Ergo Beati cognoscunt per visionem beatificam mysteria nostra fidei, præcipias partes hujus universi, & ea quæ ad proprium statum pertinent.

CAPUT VI.

De mensura visionis beatifica.

1. **D**ico breviter, visionem beatificam non mensurari tempore, nec ævo, nec aeternitate essentiali, sed participata.

2. Prima pars patet, tempus enim est mensura rerum successivatum: sed visio beata est tota simul, quia beati omnia quæ vident in Verbo, vident in unica specie divinae essentiae: ea autem quæ videntur in unica specie, videntur simul, & non successivè. Quam rationem tangit D. Bernardus ferm. 31. in Cant. his verbis: *Illâ visio stat, quia forma stat qua tunc videtur: est enim, nec ullam capit ex eo quod fuit, vel erit, mutationem.*

3. Confirmatur: principia visionis beatifica, nempe lumen gloriae, & divina essentia gerens vices speciei intelligibilis, non mensurantur tempore, ut constat: Ergo nec ipsa visio beatifica.

4. Secunda pars non videtur minus certa, cum enim visio beatifica sit participatio divina intellectus, reddit animam veluti deiformem, & divino modo operantem, subindeque modo simpliori & immutabili, quam sit Angelus in suo esse; unde cum diversitas mensura durationis retum, sumatur ex diverso gradu immutabilitatis illarum, ut docet D. Thomas supra qu. 10. art. 5. visio beatifica petit mensurari aliquā mensurā nobiliori & uniformiori quam sit ævum, quod mensuratur substantiam Angelorum.

5. Confirmatur: *Ævum*, licet sit in se immutabile & totum simul, admittit aliquam successiōnem, & aliquas variationes accidentales in An-

gelo, sive quoad mutationes locales, sive quoad diversos actus, ut dicimus in Tractatu de Angelis: visio autem beata, cùm constitutat creaturam intellectualem in ultimo termino & fine, ac summa beatitudine, quæ non potest amplius crescere, nullam admittit successionem, aut variationem, etiam accidentalem, in ratione visionis. Unde Augustinus 15. de Trinit. cap. 16. loquens de visione beata ait: *Non erunt volubiles nostra cogitationes, ab aliis in alia euntes atque redeuntes, sed omnem scientiam nostram simul uno conceptu videbimus.* Et Bernardus 5. de consider. cap. 13. *Non enim tunc fragilis acies mentis nostræ, quantumcumque vehementer intendens, aliquatenus dissiliat, resiliere in suam pluralitatem: colliget se magis, adunabit, conformabitque unitati illius, vel potius unitati illi.*

6. Dicces, *Ævum* est mensura rei immutabilis in suo esse, & mutabilis secundum operationes ei adjunctas: Sed visio beatifica, quamvis sit immutabilis in suo esse, est tamen mutabilis quoad operationes ei adjunctas, nimirum quoad illuminations & revelations quas beati extra Verbum successivè recipiunt; cùm statim initio beatitudinis non videant omnia quæ pertinent ad eorum statum, sed de his paulatim & successivè illuminentur: Ergo visio beatifica mensuratur ævo.

7. Respondeo quod quando dicitur, *ævum* esse mensuram rei immutabilis in suo esse, & mutabilis secundum operationes, hoc debet intelligi de operationibus illi adjunctis per se, non verò de illi adjunctis solùm per accidens: illuminationes verò & revelations qua sunt extra Verbum, non pertinent per se ad visionem beatam, nec ab ea emanant, sicut amor, fructus, & delectatio, sed per accidens tantum; pertinent enim ad aliud genus cognitionis, quam Theologi appellant scientiam infinitam, quæ per accidens ad visionem beatificam consequitur.

8. Tertia demum pars conclusionis, afferens visionem beatam non mensurari aeternitate essentiali, sed participata, constat ex eo quod id quod mensuratur aeternitate essentiali, debet esse omnino immutabile, tam ab extrinseco, quam ab intrinseco; sicut enim tempus consequitur motum, ita aeternitas omnimodam immutabilitatem: Sed visio beatifica, quamvis ab intrinseco sit invariabilis & indefectibilis, admittit tamen mutabilitatem & defectibilitatem ab extrinseco; Deus enim potest illam destruere & mutare, de absoluta potentia, & efficer quod sit major vel minor in eodem subiecto, pro diversis temporibus: Ergo non mensuratur aeternitate essentiali, sed participata. Unde D. Thomas 3. contra Gent. cap. 61. ait *visionem beatam esse in participatione aeternitatis.* Et in hac parte supra qu. 10. art. 5. ad 1. dicit quod *creatura spirituale, quantum ad visionem glorie, participante aeternitatem.*

9. Dices, Essentia divina, quæ in visione beatifica gerit vices speciei, mensuratur aeternitate essentiali: Ergo & ipsa visio. Respondeo essentiam divinam, ut est in se, mensurari aeternitate essentiali, non tamen præcisè quatenus gerit vices speciei in visione beatifica; quia concursus ejus ad visionem incipit, & potest desinere, & illa potest modò ad majorē, modò ad minorem visionem concurrere, quod totum importat aliquam mutabilitatem, saltem ab extrinseco, & in ordine ad potentiam Dei absolutam.

10.

TRACT. III.

TRACTATUS III.

DE SCIENTIA DEI.

TN hoc Tractatu agemus primò de objecto formalis tam motivo quam terminativo intellectus divini. Secundò de scientia Dei respectu possibilium, quæ simplicis notitiae seu intelligentie appellari solet. Tertiò de causalitate scientia Dei. Quartò de scientia Dei respectu futurorum contingentium. Quintò de scientia media, quæ magnum ac celebre disputandi argumentum est.

CAPUT I.

De objecto formalis tam motivo quam terminativo intellectus divini.

1. **D**ico primò, objectum formale & primarium intellectus divini, non est ens, ut commune analogice enti creato & increato, sed solū ens in creatum.

2. Probatur triplici ratione desumpta ex D. Thoma 1. contra Gent. cap. 48. Prima est: Illud solū per se primò ab intellectu cognoscitur, cuius species intellectus intelligit: Sed species quā Deus intelligit, est sola divina essentia: Ergo illa sola potest esse per se primò intellecta ab intellectu divino, & consequenter creature non possunt pertinere ad objectum primarium illius. Minor est certa, nam species est simul cum intellectu principium intellectoris: Sed nihil à divina essentia distinatum, potest esse principium intellectus divini: Ergo nec esse species quā Deus intelligit. Major autem sic probatur à D. Thoma: *Operatio forme quæ est operationis principium proportionatur:* Sed species est forma & principium intellectoris: Ergo hæc debet cum illa proportionari, subindeque non potest illam excedere: Sed si aliud esset per se primò ab intellectione cognitum, & aliud per se primò à specie representatum, non servaret proportionem intellectus cum specie: Ergo illud solū est per se primò ab intellectu cognitum, quod per se primò illi representatur per speciem.

3. Secunda ratio D. Thomæ, quæ est quinta in ordine, sic ab illo formatur: Primò & per se intellectum est perfectio intelligentis, secundum hoc enim intellectus est perfectus, quod intelligit in actu, quod fit per hoc quod est unum cum primo & per se intellectu: Sed nihil creatum potest esse perfectio intellectus divini: Ergo nihil creatum potest esse primò intellectum ab ipso, subindeque objectum illius primarium, non potest esse ens ut sic, commune analogice enti creato & increato.

4. Tertia ratio, quæ est septima in ordine, sic habet: Potentia specificantur ab objecto formalis & primario, ut communiter docent Philosophi: Sed intellectus divinus specificari nequit ab ente creato: Ergo illud non potest esse ejus objectum formale & primarium, nec per consequens ens, ut

commune analogice enti creato & increato. Major constat, Minor etiam videtur manifesta, nam dare specificationem potentiarum, est in illam exercere veram & propriam causalitatem; nihil autem creatum potest esse causa vera & propria alicuius perfectionis divinæ, alias aliqua divina perfectio, verè & propriè à creaturis dependeret, quod implicat: Ergo intellectus divinus ab ente creato specificari nequit.

5. Dico secundò, relationes & attributa non sunt objectum formale motivum intellectus divini, sed id convenit soli divinae essentiae, ut virtualiter ab illis distinguita.

6. Probatur primò: Intelligere divinum, cùm sit constitutivum naturæ divinæ, ut Tract. primo cap. 3. ostensum est, nihil supponit in Deo, scipso virtualiter prius: Sed si relationes & attributa essent objectum formale motivum intellectus divini, intelligere Dei supponeret in Deo aliquid virtualiter prius scipso: Ergo relationes & attributa non sunt objectum formale motivum intellectus divini. Major constat, nam de ratione primarij constitutivi est esse primum quod in re constituta intelligitur. Minor etiam videtur manifesta, nam objectum motivum virtualiter ab intellectu distinatum, est prius illâ virtualiter: Ergo si relationes & attributa, quæ virtualiter ab intellectu & intellectione Dei distinguuntur, essent objectum formale motivum intellectus divini, intelligere Dei supponeret in Deo aliquid virtualiter prius scipso.

7. Probatur secundò: Volitio est unum ex divinis attributis: Sed volunti divinae repugnat esse objectum formale motivum intellectus divini: Ergo & attributis. Major constat, Minor probatur. Objectum motivum intellectus divini, est prius illâ virtualiter: Sed volitio Dei non potest esse prior virtualiter intellectione divina, cùm intellectio prior sit volitione: Ergo repugnat volunti divinae esse objectum motivum respectu intellectus divini.

8. Probatur tertio, & ostenditur relationes divinas non esse objectum formale motivum intellectus divini. Illud est objectum formale motivum divini intellectus, quod est species, vel gerit munus speciei quā fecundatur ad intellectum: Sed relationes divinas non habent rationem speciei fecundantis intellectum divinum ad intellectum: Ergo nec rationem objecti motivi respectu illius. Major patet, Minor probatur. Species est principium quo intelligendi: Sed relationes divinas non sunt principium quo intellectus divinæ: Ergo non sunt species respectu intellectus divini. Minor probatur, tum de intellectione essentiali, nam absolute sunt priora notionalibus, & relativis, & consequenter nequeunt esse ab illis ut a principio. Tum de notionali, relationes enim filiationis & spirationis non sunt principiū quo intellectus notionalis, quā Pater Verbum producit, imò nec ipsa paternitas; nam Verbum est simile Patri dicent